

Ball de Cascavells

Castellfollit del Boix

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castellfollit del Boix
Alçada: 685

Coordenades:

Latitud: 41.66674
Longitud: 1.68323
UTM Est (X): 390380
UTM Nord (Y): 4613613

Classificació

Número de fitxa 08059 - 453
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat Privada
Titular: Grup de Caramelles de Castellfollit del Boix

Fitxes associades:

[Cantada de Caramelles](#)

Autoria de la fitxa Núria Cabañas. Web Cultura, SCP.

Data de registre de la fitxa: dt., 15/06/2021 - 17:04

Descripció

El ball de cascavells és una dansa popular i molt estesa a Catalunya, especialment a la Catalunya Central i concretament a Bages, Solsonès, Berguedà, Segarra, Noguera i el Vallès Occidental. El nombre de balladors és il·limitat sempre i quant sigui un nombre parell i on hi té molta importància el so del cascavell, col·locat als camalls que es lliguen a les cames dels balladors.

A Castellfollit del Boix el ball de cascavells el balla el grup de Caramelles el Diumenge i Dilluns de Pasqua en diferents espais del municipi de Castellfollit del Boix com Permanyer, el Castell, Cal Ferrer, Canyelles, Can Serra, Can Mateu, Fontanelles, Regordosa o l'Andorrà entre d'altres.

Antigament era una dansa ballada només per homes, però des de la recuperació del 1980, es balla per parelles de noi i noia. Els ballarins es col·loquen camals amb cascavells lligats a les cames i el ball consisteix en fer diferents passos i coreografies fent sonar els cascavells i ballant en rotllana. L'any 1984, amb l'arribada de Carles Mas i Francesc Tomàs es perfila tant la coreografia com la melodia. Des de llavors s'ha ballat sempre igual.

La dansa és ballada per 16 persones (8 parelles) les quals es disposen en rotllana. Té unes normes comunes: tots els inicis de pas o salt s'inicien sempre amb el peu esquerra i tots els girs dels balladors són en sentit antihorari. El ball s'agrupa en 4 quadrenes (formades per 4 persones cada quadrena). Cada quadrena té un cap (cap de quadrena), que a més, dos d'ells que ballen en posicions oposades, són la bandera (posició principal) i la cistella (secundari). Com el seu nom indica, un porta la bandera del grup de Caramelles, i l'altre la cistella, objecte que antigament s'utilitzava per recollir els ous. La primera part del ball, es comença caminant i marcant fort el cop de peu perquè els cascavells sonin. Es fan tres tirades de la música, repetides on en acabar cada tirada, primer giren bandera i cistella, en la segona els quatre caps de quadrena i en la tercera gira tothom i comença el ball saltat. En aquesta segona part, es fan diferents girs, ristos amb la parella, fins a quedar les parelles cara a cara. Les noies inicien una volta anant per fora i els nois anant per dins fins a tornar-se a trobar. Llavors es fa uns passos amb els peus, tots els balladors donen mitja volta i queden encarats amb el noi/noia del seu davant. Es repeteix la volta d'uns per dins i els altres per fora, però a la inversa de que havien fet (ara nois per fora i noies per dins) fins a tronar-se a trobar. Es fan els mateixos passos amb els peus que abans encarats amb la parella i el noi dona mitja volta girant altre cop tots els balladors en rotllana i sentit antihorari.

Les següents coreografies són unes rotllanes en quadrenes (cada 4 balladors) que es repeteixen dues vegades (fent i desfent la rotllana gran en les 4 rotllanes petites, i en girs horaris i antihoraris de les quadrenes). Posteriorment es fa una recta, on en un extrem queda la bandera de cara amb la seva parella i en l'altre extrem la cistella amb la seva. La resta de parelles es formen amb la persona que té en la seva posició oposada. Es fa una volta amb la parella agafats de la mà, una parella sí i una altre no, començant per la bandera, i les altres parelles giren sobre si mateixes sense agafar-se. I després les voltes són al revés, les parelles que no s'havien agafat s'agafen i les altres giren soles sobre elles mateixes. Es desfà la recta, es torna a fer la rotllana, i quan la música ho marca, es torna a fer la recta i les voltes dels balladors però a la inversa del que havien fet abans (ara comença la cistella a girar agafat amb la parella, i la bandera sobre ells mateixos, i una parella sí i una no). El ball ja finalitza tornant a la rotllana, agafant-se tots els balladors de les mans com una sardana, girant uns passos en sentit antihorari, uns altres en sentit horari, i al compàs de la música els balladors es giren tots s'agafen de les mans en rotllana i s'inclinen per saludar per finalitzar el ball.

Observacions:

Informació de la coreografia proporcionada per Lurdes Vives

Història

L'any 1979, després d'haver-se perdut el ball de cascavells i les caramelles, Mn. Josep Morales va voler recuperar-les. La iniciativa va ser molt ben rebuda, i tres veïns de Castellfollit, que recordaven el ball, es van oferir a ensenyar-lo. Eren el Manel de ca l'Isidre Fuster (mor el 1982), el Pepet de Cal Jep i el Josep de Can Plaxats.

Bibliografia

La petjada de les Caramelles. 40 anys de caramelles de Castellfollit del Boix, Maians i Grevalosa. Ajuntament de Castellfollit del Boix.

Enllaços d'interès:

<http://www.dansesvives.cat/?q=node/4097>

